

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
 Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor 50 fill.

Főszerkesztő:

Felelős szerkesztő:

Dr. Varga Lajos. Békásy Jenő.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Csapó-utca 11. Telefon 412.

Csere-bere.

Irta: **Bakonyi Samu.**

Budapest, április 14.

Méltányoljuk és tiszteletben tartjuk azokat az aggodalmakat, amelyek egyik-másik kiváló hazafi lelkét a mai áldatlan állapot miatt elfogják. Tiszteletünk és méltánylásunk csak fokozódik, ha a töprengő aggodalmak meddő vesztegléséből kilépve, buzgó törekvéssel keresik a kuszál: helyzetből való kibontakozás fonalát. Elismerésünket nem csökkentheti annak az őszinte kijelentése, hogy a legújabbán állítólag Széll Kálmán által tervezett módoszatok mellett a helyes megoldást elérhetőnek nem tartjuk.

Az ugynevezett kikapcsolás gondolatának szerencsétlen kudarca után, most egy másik olyan eszmével kell foglalkoznunk, amely ismét nem volna egyéb, mint a valódi és gyökeres megoldás elodázása. Az új tervnek alapvető gondolata a helyettesítés. A nemzet a magyar államnyelv jogainak érvényesülését követeli a hadseregben. Az új terv hívei szerint ez a követelés a király merev ellenállása folytán nem teljesíthető. Helyettesíteni kell tehát olyan követelésekkel, amelyeknek teljesítése sem a felségjognak semmiféle magyarázatába, sem olyan tekintetekbe nem ütközhetik, amelyeket az uralkodó másik államának sajátos viszonyai miatt szem elől nem téveszthet. Ha a hadseregben nem lehet, érvényesüljön a dualizmus és a paritás a közös ügyek kezelésének egyéb területein, leginkább pedig a külügyi képviseletben.

Látnivaló, hogy az egész tiszteletreméltó okoskodás micsoda sarkalatos hibában szenved. A külügyi képviselet terén létező szegyenletes állapot orvoslását függővé teszi egy másik jogos követelés elejtésétől, mely a katonai reformok sürgetésével ugyancsak a magyar állam önállóságával teljesen ellenkező állapotoknak akar véget vetni. — Nagy baj az, hogy a magyar állam szuverenitása a külföld előtt nem jut kellően kifejezésre, de talán még kevésbé lehet már eltűrni, hogy idehaza lássuk szemünk előtt államiségünk állandó megtagadását. Napról-napra lássuk és szenvedjük épen abban az intézményben, amelynek hivatása az állami lét biztosítása lévén, oly mértékben veszi igénybe minden létfentartó erőnköt, hogy egyéb állami feladataink teljesítésére alig marad valami kevés.

Fontos és elengedhetetlen a diplo-

máciai szolgálatban szenvedett sérelmeink jóvátétele, de ennek fejében nem állhatunk el katonai követeléseinktől. Nemcsak azért, mert egyik sérelem orvoslását nem lehet a másikkal helyettesíteni. Nemcsak azért, mert a paritásnak egyik téren való foganatosítása fejében az a ma uralkodó osztrák felfogás erősödnék meg, hogy a hadsereg közossége, a hadseregnek olyan egységét jelenti, amely a dualizmust meg sem tűri. Hanem mindenekelőtt azért, mert a mai helyzet alakulásának történetéből minden világosan látó elmének fő: kell ismernie azt az igazságot, hogy a magyar vezényleti és szolgálati nyelv, a magyar zászló és magyar jelvények nélkül a válságot tartósan megoldani lehetetlen. Lehet ezenkívül minden más téren ideig-óráig igen hasznos eredményeket elérni, de enélkül bármily kísérlet csak kuruzslás marad s nagybeteg közállapotaink egészsége helyre nem állítható.

Hiszen az egész bajnak méregfoga az, hogy a hadsereg nemcsak a válságban csufolja meg államiségünk követelményeit, de megtagadják tőlünk törvényes és világos jogunk létezését is. Jó lélekkel nem vetheti nekünk senki szemünkre, hogy mindent egyszerre követelünk. Jogunk elismerése és biztosítékainak megszilárdítása mellett, a tényleges megvalósításra észszerűen szükséges időt mi megtagadni soha sem akartuk. De a nemzet idegen nyelven, idegen zászló alatt vezetett hadseregnek vért és vagyont áldozni tovább nem akar. Efelett alkudozni többé nincs jogunk. Mi függetlenségi pártiak programunk szerint, amint rá többségünk lesz, szívesen megyünk tovább a hadsereg kettéválasztásáig, de a mai többségben kifejezet nemzeti akarat követelésén innen meg nem állhatunk. Már pedig megállanánk akkor is, ha bármely más, ép oly jogos kívánság teljesítéseért cserében, ezt akár elejtenők, akár elodáznók.

A nemzeti erő öntudatát a katonai kérdések ébresztették fel. — Minden egyéb sérelem ép oly üsmeretes volt a nemzet előtt. De ki állíthatná, hogy a konzulok levelezése vagy a tengeri lobogó kérdése idézte föl és tartotta fenn az utolsó három év amaz elkecseregetett harcát, a melyek felujlásától való félelmében a bukott többség vezetői a rájuk nézve annyira végzetes erőszakhoz nyultak? És hogy a közszellem a katonai követelések fölött semmiképen sem volt hajlandó napirendre térni, azt talán eléggé bizo-

nyítja a mi pártunk óriási megnövekedése, a melylyel a legelső alkalomkor félreérthetetlen világossággal kijelentette a magyar nemzet, hogy neki az a párt a legkedvesebb, a mely a hadsereg kérdésében is legmesszebb megy a teljesen független magyar állam ideáljához vezető uton.

A ki nem értette meg a nemzet nyilatkozatát, ám kérdezze meg újra. Majo megmondja még világosabban, hogy jogai között csere-berélni nem enged. Akkor aztán vagy meghajlik a hatalom, vagy megróbálja az erőszakot. Hogy mire ment vele máskor, mikor a nemzet sokkal gyöngébb volt, arra keserűséggel és szégyennel teljes emlékei megtanítják.

A politikai válság.

Se be, se ki, ami a válságot illeti. Vagyunk még mindig a régiben s a képviselő urak, hogy táplálják mégis a politikai szenzációkra éhesek étvágyát, hát szolgálnak apró csemegékkel. Ilyen a megtorlási javaslat is, mely széles körökben feltűnést keltett. Eöt-vös Károly tegnap nyújtotta be, ma pedig megokolta.

A szabadelvű párton az a nézet terjedt el, hogy ez a megtorlás jogtalan, mert egy országgyűlés az előző országgyűlés dolgairól nem ítélhet. Nagyobb vitát azonban nem fognak rendezni, mintán erejüket a felirati vitára tartogatják, amelynél kemény összeütközések várható.

A kibontakozást illetőleg nemhogy új lépés nem történt, de még csak halvány sejtelemmel sem bírnak arra nézve, hogy a közel jövőben is fog-e történni s ha igen, milyen irányban. Tisza gróf legutóbbi bécsi kihallgatásán újból a felség elé terjesztette a kormány tagjainak ama kívánságát, hogy mentse fel a tárcá gondjai alól, de ő felsége még nem határozott erre nézve. Tisza tehát még marad, ki tudja meddig?

Percel bündija.

A válság esendes, szinte posványos folyamatában ma egy nagy szenzáció vetett óriási hullámokat; a Percel Dezső bündija. Kitént, hogy Tisza saját beismerése szerint az ország pénzből törvényellenes módon jutalmazta meg Percel Dezsőt november 18-iki „bátorságáért” Nyugdíját 8000 koronáról felemelte 15,000 koronára. A forma erre az volt, hogy Percelnek eszébe jutott fősolgabírói szolgálatának idejét beszámítatni miniszteri szolgálatának idejébe, és ez alapon kéri nyugdíjának beszámítását. És Tisza erre kieszközölte „jóakaratu méltánossággal” a királyi beleegyezést.

A képviselőházban óriási felháborodást

kötött ez a dolog, és méltán. Mégis csak hallatlan dolog, hogy ugyanakkor, amikor a nemzetgyűlés a november 18-iki cselekményt megsemmisíti, kárhóztatja és elítéli, „cselekmény cinkosai egymást az ország pénzéből megjutalmazták!” A kormány, mely magát csak „ügyvivő” kormányának nevezi, vakmerően szembeszáll az országgyűléssel és ellene szegül a nemzet akaratának. A mai ülésen viharos jelenetet idézett elő ez a felháborító eset, de a vihar az ülés után sem esillapodott le. Általánossá vált az a meggyőződés, hogy a „türelemnek most már vége kell, hogy legyen a Tisza-kormány garázdalkodásaival szemben.” Nem lehet tűrni, hogy ez a megbukott, lemondott, ideiglenes ügyvivő kormány az ország pénzét a magáénak tekintse és cinkostársait abból jutalmazza.

Hogy Percelnek nem jár az a nyugdíj, az kétségtelen. Ha járna, nem mulasztotta volna el jogait nyugdíjaztatása idején érvényesíteni. Amikor ő otthagya a megyei szolgálatot, akkor Tolnamegyének nem is volt nyugdíjintézete; különben is ő leköszönt állásáról, és így nyugdíjigényét, ha lett volna is, elvesztette. A nyugdíjfelemlés tehát határozottan törvényellenes. És csudálatos, hogy Tisza ugyanabban a beszédében, amelyben hangoztatja, hogy ő csak ügyvivő, lemondott miniszter, nagy garral hirdeti, hogy ez a dolog az ő felelőségére történt. Nos hát — felelni fog érte.

Az ellenzék nem szándékozik a dolgot annyiban hagyni. Hangoztatják, hogy a Tisza kormány lemondása óta is milyen visszaéléseket követett el hivatalos hatalmával. Módot kell keresni, mondják, hogy ezek az üzelmek egyrészt vizsgálat alá véssenek, másrészt gondoskodni kell arról, hogy azoknak vége vetessék. A küszöbön álló pártértekezleteken ez a kérdés mindenestre beható megvitatás alá kerül.

A pártok köréből.

Az ellenzéki pártok körében nem biznak

abban, hogy a válság rövidesen véget ér és nem biznak a kompromisszum lehetőségében sem. Eppen ezért mind szélesebb körben merül föl az a kívánság, hogy a képviselőház tegye meg a szükséges előkészületeket a külfölddel való kereskedelmi szerződések megkötésére és hogy a Ház kövessen el mindent arra nézve, hogy a külföldi szerződések lejáratása Magyarországot kényszerhelyzetbe ne sodorja.

Ezért a husvétii szünet után minden valószínűség szerint megalakítja a Ház a bizottságokat, az ellenzék gazdasági javaslatokkal áll elő és a gazdasági bizottság rövidesen megkezdí működését.

A függetlenségi pártkörben tegnap este fönn volt Károlyi István gróf, Barabás Béla, Batthyány Tivadar gróf és Polónyi Géza, akik élénken vitatkoztak a további tennivalókról.

Itt is, mint a többi ellenzéki pártkörben csak kevés képviselő járt. Bizonyosra veszik, hogy a Ház a jövő héten ülést nem tart.

A szabadelvű pártkör tegnap este igen esőndes volt. Az intéző-bizottság az esti órákban ülést tartott, melyen Tisza István gróf képviselőházi nyilatkozatát a kereskedelmi szerződések ügyében helyeselve tudomásul vették. Eötvös Károly indítványával is foglalkoztak s abban állapodtak meg, hogy az indítvány tárgyalása és elfogadása elé a szabadelvű párt nem fog akadályt gördíteni.

A felirat.

A felirati bizottság előkészült munkálataival, és a Házban fölolvasták a felirati javaslatot. A munkát nagyon jó benyomást tett az egész ellenzékre: nyugodt, de határozott hangja, szabatos kifejezései mindenkit kielégítettek. Már maga az a tény, hogy a felirat elkészült és benyújtott, megnyugtatólag hat a közvéleményre, mely felismeri, hogy az ellenzéki szövetség ez által erős kapcsolatot és alapot nyer a további együttműködésre. A feliratot, mint már említettük, nyomban a husvétii szünet után tárgyalás alá veszi a Ház. A vita előreláthatólag nem lesz tulsági hosszú; a szabadelvű párt ez alkalommal is jórésztben távol fog maradni, sőt az hirtlik, hogy egy része el is fogadja a feliratot.

IRODALOM.

Csokonai Vitéz Mihály munkáinak szemelvényes kiadása. (Sajtó alá rendezte Kardos Albert, a Csokonai-kör titkára.) A Csokonai emlékünnepegy előhírnökeképpen jelent meg ez a csinos kiállítású kis füzet, mely mintegy 12 ivnyi terjedelmében Csokonai válogatott munkáit adja a művelt közönség elé. Régi hiányt pótol és régi kötelességet teljesített a Csokonai-kör ezzel a kiadással, mert Toldi régebbi — és a Magyar Remekírók újabb kiadásán kívül ugyan csak hiányát éreztük egy kisebb füzetnek, melyet bátran adhatunk a tanuló ifjuság és Debrecen értelmes népének a kezébe — Kardos Albert, a Csokonai irodalom buzgó ismerője és művelője, rendezte sajtó alá a kör megbízásából és feladatát a tőle megszokott körültekintéssel és tudással teljesítette. Egy kis essany-féle rajzban megismerteti az olvasóval Csokonai életének és munkásságának legfőbb mozzanatait, azután egyes csoportosításban adja elénk Csokonai Vitéz Mihály legkiválóbb munkáit. Szerelmi és hazafias költemények — Népda-
lok. Elmélkedő és tanító költemények és a Dorottya fejezetek. Mellőzi a jó izlést sértő részeket anélkül, hogy ezáltal csak egy kevéssé is megsértené Csokonai markáns egyéniségét. Ki tudja választani a legszebb verseket, melyeket ma is élvezettel olvastattunk és valóra váltja Csokonai jóslatát, hogy irok a XX-ik századnak. Valóban a huszadik század kényes izlésű gyermeke is gyönyörűséget találhat a forma és tartalom ezen páratlan harnómiájában. A kötetet 4 sikerült illusztráció díszíti, Csokonai arcképe, szobra, szülőháza és siremléke. A kötet árát 1 k., ban állapította meg a kör. Hisszük, hogy a legszeleesebb körben el fog terjedni a könyv és ez által talán buzditást ad a Csokonai-körnek arra, hogy főfeladatát: Csokonai összes műveinek olcsó népies kiadását, teljesítse. Minden esetre abban a koszoruban

Rozálka.

Irta: **Abonyi Albert.**

Ma megint szörnyűképpen ideges a szép nagysága; semmivel sincs megelégedve; boszankodva, türelmetlenül zavarja összevissza a kis szalónasztalon heverő fényképeket és minden harmadik percben az órát nézi. Egy negyed hét. Lenn az utcán már várja a kocsit, hogy a színházhoz vigye s az, akire ő várakozik, még mindig nem jön. Bizonyos, hogy elkészik.

— Rozál! — kiálltotta türelmét vesztve.

A besiető cselédleányka nem tudta, hogy miért olyan haragos az ő szép nagyságája, akinél szebbet bizony még az öreg Mócsi bácsi tündérmeséi sem ismernek odahaza az ő drága falujában.

— Hány órákor volt itt tegnap a méltóságos?

— Estefelé jött.

— Megvolt gyujtva a lámpa?

— Igenis, meg.

— Sokáig volt itt?

— Amíg a nagysága hazajött.

— Beszélgetett veled?

— Igenis, beszélgetett.

— Tolakodó volt?

— Tessék, instálom?

A nagy művésznő (hatalmas, szőke testű Brunhilda-alakja miatt dicsőítették „nagy”-nak a város műértői) türelmetlenül intett.

Ezek a falusi libák! Bizonyos, hogy nem érti a kérdést.

— Azt kérdezem, hogy megakart-e esőkolni, vagy nem?

— Jézuskán! Dehogyan is akart...

— Szerencséje... — mormogta a „nagy” művésznő, majd gyorsan rászólt a leányre:

— Köpenyt, kesztyűt, kalapot Rozálka! Csak frissen fiam! Az ilyen helyen kis leány úgy mozogjon, mint a villám. Tizenegyre felé hazajövök. A méltóságos urnak mondd meg, ha idejön, hogy fáradjon utánnam a színházhoz. Pál, ... Ne ereszd be senkit. Ha a méltóságos ur meg találja kérdezni, hogy miért nem nyitod ki neki az ajtót, mondd, hogy én így parancsoltam. Ebből eleget érhet.

— Igenis, megmondom.

— Pá, fiam!

Ő nagysága megsimogatta a leány arcát és kocsijához sietett.

— Gyorsan Peperl, a színházhoz!

A cselédleány megvárta, míg a bérkocsi lovai közé vágott, azután fölment az emeletre, s gondosan bezárta maga után a lakás ajtaját. Ide ugyan be nem jön senki. A „paradicsom” üres; aki a nagyságát keresi, az menjen a színházhoz, ott megtalálja. A nyitott ajtó bajt hozhat az emberre. Emlékszik ám, micsoda szidást kapott odahaza Kendi-Lónán, az édes anyjától, amikor egyszer véletlenül elfelejtette bezárni a tyukolat s aztán reggelre olyan szépen megfolytatta valami semmirevaló görény a legnagyobb kendermagost, hogy két napig is elsírt utána. Itt ebben a szörnyűséges nagy városban

nem jár a görény, mégis be kell zárni az ajtót.

A leány odament a porcellakályhához, leült a szőnyegre s rárakott néhány hasábot a tüzre. Fújta is nagy igyekezettel, hogy égjen s közben sóhajtozott: „Haj, haj... mi rossz egy fa ez a városi, ennek még...”

Már mint a városiak. Bár jó lenne, ha ő is éppen olyan ügyes és szemfüles leány tudna lenni, mint ezek a városi leányok. Ideje volna! Eppen négy teljes hete, hogy a városba került. Mikor kitétte lábát a portán, édes apja ezt mondta: „Eredj lányom, légy ügyes és tanulj módot a városban. Szegény leány ne fitymálja a munkát, azt mondom!” Édes anyja megölelte, becsusztott egy ezüst forintot a tenyerébe (most is megvan az az ezüstforintos) és így szólt: „Fogadj szót asszonyodnak, lelkem, tanulj szorgalmasan, légy jó és meg fog áldani az Isten.”

Ő tanul is, szorgalmas is, nem fitymálja a munkát és szófogadó is. Bizony senkit sem vihetne rá a gonosz lélek, hogy egyebet sugjon be odahaza a szüléjének, mert az nagyobb hazugság lenne, mint ez a bolond háromemeletes palota, a miben lakik. Bár igaz, hogy a szolgálat nem valami jó-vedelmes. Holott be jó, a kiknek módja van! Nagyon jó, ha mindene van az embernek, mint például a nagyságának. Sokok drága selyem köntöse, arany, ezüst a fiókban és fája, bársonyos butor a szobájában. Lám, ez a széles karosszék is itt a tükör mellett, olyan finom, lágy jószág, mintha nem is karosszék lenne, hanem pihas dunyha.

melyet a halhatatlan költő halantékai köré fűz majd az országos ünnepély, szép lesz ez a kis fűzet is.

Április 14.

Debrecen, április 14.

Magyarország történelme tele van nevezetes napokkal. Hol a dicsőség aranyával beragyogott, hol gyászleppellel bevont emlékek szólnak hozzánk azokról. Az arany és a gyász pedig de sokszor takarja hősi, vagy vértanu halált halt honfiak tetemeit. A történelem azonban nem hiába tanítója az életnek, s boldog az utókor, mely a nemzeti múlt dicsőségéből példát, gyászából ellenben tanulságot merít!

Április 14-ike is nevezetes történelmi évforduló, mert 1849. április hó 14-én szakított a szabadságát védelmező, a zsarnoki önkény rabigáját szétörő nemzet a Habsburg dinasztiával, a melynek akkori bűnös magatartása idézte elő 1848 szabadságharcát.

Debrecen ős városa volt a nevezetes esemény színhelye. Ide menekült a nemzeti kormány és az országgyűlés az ellenség által szorongatott fővárosból, január 1-től augusztus 1-ig a kollegium disztermében folytatta üléseit, április 14-én pedig Kossuth Lajos lángszavakka! hirdette ki a törvényhozás határozatát, mely Magyarországnak Ausztriától való elszakadását, ugyszintén a Habsburg-háznak a tróntól való megfosztatását tartalmazta.

A nagy szakadás megtörtént, de tanulságai megmaradtak, ezek pedig — ismételjük — különös erővel ujulnak ezen pillanatokban.

Azt állítják 1848—1849 egyoldalú történetirői, hogy a Habsburg dinasztia detronizációja végzetes hibája volt szabadságharcunknak, hogy e nélkül Oroszország intervenciója elmaradt volna.

Mi ellenben kijelentjük, hogy április 14-ike nélkül csonka lett volna 1848, mert ha a szabadságharc le is veretett, a nemzet

megmutatta erejét s kiszabta az emlékezetes ténynél fogva ama határokat, a melyen túl a dinasztia önkényének lépnie nem szabad. Kossuth Lajos siriglan hirdette Magyarország függetlenségének és önállóságának eszméjét s a nagy napokra emlékező nemzet merítsen új erőt az ő törhetlen nagyságából, a midőn újabb kísérletek történnek nagy kineveinek, vagyis önállóságának és függetlenségének, alkotmányos jogainak és szabadságának eltiprására!

Dinasztiákra ki lehet mondani a trónvesztést, nemzetek nemzetekül maradnak meg, habár ideig-óráig zsarnok önkény nehezedik rájuk. Április 14-ének viszont ezt a tanulságot vonhatja le a magyar részére a király és az ellenünk törő Ausztria. Az uralkodóház csakis a Magyarországgal megkötött kiegyezés után, csakis a jogfolytonosság helyreállításával nyerhesse vissza régi hatalmát s nem törhetette meg végkép hazáukat, nem törölthette ki az önálló Magyarország nevét Európa mappájáról, hisz a szabadságharcot külsősegítséggel vérbe folytotta, legjobbjainkat bitófán, golyó által végeztette ki, börtönökbe vetette. Lám, milyen erős volt Magyarország, amikor ezer meg ezer sebből vérezett. Vajjon gyöngébb van-e most amidőn a békében lefolyt évtizedek gyümölcseit élvezzi?

Ismét veszélyben az alkotmány, veszélyben a jog, ismét Ausztria nyújtja ki hazánk ellen karjait s ismét a király és az uralkodóház azok, a kik bennünket nem értenek, a kikkel szemben igazunkat védelmezzük. Bizzunk Istenben, hogy 1849. április 14-ik ismétlődni nem fog, de gondolja meg a király is, hogy ez az évforduló milyen veszélyes! 1848 március 15. azért keletkezett, mert a nemzeti akaratot semmibe se vették, 1849 április 14-én a szabadságharc e másik nagy momentumára — a törvényes alapon álló nemzet, — az egyik egyenlő fél a másik egyenlő fél a törvény — ösvényéről letért királylyal szembe éreztette hatalmát. Most is a királyi hatalom tör a

nemzeti akarat elnyomására, a mely fájdalmas helyzetben azért fohászunk a Mindenhatóhoz, hogy az uralkodó hallgasson a magyar nemzet jobbaira, hallgasson saját jobb tudomására. Teljesítse királyi esküjét! Ha a nemzet és király egyaránt ragaszkodnak a törvényhez, akkor nem ismétlődik többé hazánkban április 14-ike!

HIREK.

— **A szervező-bizottság ülése.** A szervező-bizottság e hó 18-án d. u. 2 órakor Domahidy Elemér főispán elnöklésével ülést tart.

— **Az adófelszámolási bizottság elnöke.** A belügyminiszter az adófelszámolási bizottság elnökévé Szilágyi Imre ügyvédet, helyettes elnökévé pedig Des Combes Henrik ügyvédet nevezte ki.

— **A bábaképző-intézeti kőműves sztrájk.** A bábaképzőintézetnél kitört kőműves sztrájk még egyre tart. Husz munkást bocsájtottak el és emiatt tört ki a sztrájk. A munkások elkeseredése leirhatatlan a munkavezető ellen, kinek szigorú banásmódja okozta a sztrájkot. A vállalkozó most azt akarja, hogy olasz munkásokat hozat, aminek híre nagy elkeseredést kelt a sztrájkoló munkások között. Az elbocsájtott munkások ma „munkarendvédő bizottság” aláírással terjedelmes beadványt intéztek a tanácshoz, melyben elpanaszolják sérelmeiket és végül azt mondják, ha a tanács megengedi azt, hogy a vállalkozó olasz munkásokat hoz ide, az esetben adja ki nekik a tanács az Amerikába szóló utlevelet. Ma délután különben az ipartestületnél békéltető tanácskozás lesz a vállalkozó és a munkások között.

— **A debreceni fodrászok mozgalma.**

Érdekes mozgalmat indítottak a napokban a debreceni borbélyok és fodrászok. Ugyanis ők budapesti kollegáik példájára — kevesnek tartják az eddig fizetett borotválási díja-

Odahaza még az ő kis dunyhája sem lágyabb, pedig annak a patyolat fehér pelyhébe nem keveredett ugyan még egy árva rucaatoll sem, erről jól áll az életével. S ez a gyönyörűséges magas tükör itt a feje fölött, meg a divány, a szekrények, a rózsapiros éjjeli lámpa benn a hálószobában, a melyre — uram bocsásd meg! — de bizony isten egy ruhátlan asszony van festve. Valami pogány istenség, vagy mi a csoda. No, szegyetelen egy kép, az bizonyos.

A leány leült a karosszékre, hátrahajtotta fejét és belebámult a levegőbe. Valamit hallott a szomszédságban — arra gondolt . . .

Valami afféléről regélt a szakácsné is, meg a házikisasszony is, hogy az ő nagyságos asszonyát is olesó fenyőfa-bölcsőben ringatták egykoriban, de szerencsése lett a világban s attól kezdve boldog, bár „ugy énekel, mint a páva” mondotta gunyolódó hangon a házikisasszony. „S haj, de megmutogatta a szinpadon, hogy mi je van!” tödítötte a szakácsné. — Tiszta dolog, hogy ezekből az irigység beszél. Azért bizony az ő asszonyának mindene van, a mi kell s ezenkívül még egy egész szekéralja koszoru, bokréta, csókor, szalag a mott a falon, a zongorán, a könyvtartón. Még az asztal alá is jut. Hoznak eleget! Van a ki maga hozza, van a ki inassal, hordárral küldi s az ilyen bokrétaban mindig ott kuporog valahol egy levél is. Hogy nevet rajtuk a nagysága! S hogy dobattja valamennyit a szemétre, a hol a többiek szomorkódnak.

A méltóságos ur leveleire azonban so-

hasem nevet. Ez a nagy ur különben sohasem küld virágot, csak ugy magára jön s ez elég. De olyan szép egy ur is a méltóságos ur, mint egy király, s ha jókedvű, nyájas, tréfás. Az bizony! Némelykor nagyon is tréfás.

Tegnap is olyan aranyos jókedve volt, hogy még neki is tréfákat mondott. S aztán az a gyönyörűséges drágaság, amit ajándékba hozott a nagyságának. Szinte elvakult amikor ránézett, pedig csak ugy félszemmel, titokban sandított rá. A méltóságos ur kegyesen nevetett és tréfált. Ezt mondta:

— Szereti Rozálka az ékszer? Például a rubinokat?

Azok a tüzes, vörös drágaságok tehát rubintok voltak. — S oh, be szépek is voltak, be nagyon szépek! . . . A méltóságos ur folyton mosolygott és azt mondta:

— Vegye el Rozálka, magának hoztam . . .

Ha a nagysága abban a minutában nem toppan be az ajtón, amennyi esze van, még elvette volna, oly igen kegyen beszélt a méltóságos ur s olyan jószágon simogatta a vállát, meg a karját. A nagysága azonban haragosan nézett a méltóságos urra és őt kiharancsolta a szobából. — pedig nem is ment, de futott, futott, mintha kergették volna. Beletelt egy jó negyedóra, míg ismét elcsitult valamennyire a szívdobogása. Mikor aztán ismét becsongt a nagysága, akkor már egyedül volt s éppen becsapta azt a bársonyfedelű szekrénykét, melyben a drágaságait tartja.

A leány összeresztent, azután felugrott

székéről és odalopódzott a szoba tulsó sarkában álló kerek asztalhoz, amelyre két ezüst koszoru, egy antik mivű óra és egy ékszeres kazetta volt helyezve. Homályos, mohó vágy borzongatta szívét, midőn felnyitotta a nyitva hagyott bársonyos fedelet — de azért felnyitotta és előrehajlott nyakkal, lassan, óvatosan, mint egy ruganyos macska nézett bele a szekrénybe, melyben az az ékszer is volt.

Hogy csillogott. . .

Odalövelte tüzvörös sugarait egyenesen a szemé közé és e pillanatban mintha ismét előtte állana nyájas tekintetével, erőteljes, hajlékony alakjával a méltóságos ur. Es mintha vörösre gyulna az ő arca is, mintha szorongó ingert érezne a szíve és heves vágyat a keze, hogy megradadja ezt a tüzelő ékszeret és elvigye . . . hisz neki kínálták neki, neki és nem az asszonyának . . .

Urísten, hová gondol!

Tisztára meg van bolondulva, különben nem gondolna efféle oktondiságra. Ugy ilyen sok száz forintos ékszer — az ő nyakára? Kacagni való oktondiság csakugyan . . . Mit mondanának odahaza? Mit a szomszédok, az édes szülei, a biróné? Juj, teremő szent Jézusom, mit a biróné, a nyelves? S ahogy ezeket magában mind elmondogatta, amikor megnyugodott Rozálka és gyors mozdulattal lecsapta az ékszeres szekrény fedelét: sóhaj röppent el az ajakáról. Pletnyke, alig hallható sóhaj, nem több egy fehelletnél.

kat és most egy tarifát akarnak készíteni, amelyet minden üzletben kifüggesztenének. Türelmetlennek találják azt az állapotot, hogy potom 30—40 fillérért órahosszat foglalozzanak egy-egy vendéggel, holott nekik, már csak az üzlethelyiség és a felhasználandó piperecikkek ehhez képest aránytalanul nagy összeget emésztenek fel. Ezekből kifolyólag a debreceni fodrászok és borbélyok elhatározták, hogy sérelmeik orvoslására és helyzetük javítása céljából a napokban szakosztályértekezletet fognak tartani.

— **Jubiláló hírlapíró.** Seress Imre, a „Kassai Hírlap“ szerkesztője e hó végén üli meg huszonöt éves hírlapírói jubileumát. Hírlapírói pályájával párhuzamosan az irodalom terén is szép sikereket ért el a jubiláns. Homérosz Iliaszának és Odisszeájának travesztíája országsszerte ismeretes és kedvelt műve, amely első lépése volt az írói név felé. Azonfelül sok regényt, verset, nagybbszerű paródiát és novellát írt Seress Imre, aki amellet a vidéki zsurnalisztika legjelesebbjeinek egyike. Barátai és tisztelői bizottságot létesítettek, amely a jubiláns tiszteletére rendezendő ünnepeket előkészíti.

— **A magyar vezényszó áldozata.** Egyik kaszárnyában egy magyar altiszt, hogy a német vezényszót tökéletesen megértse, megszerezte a honvédség gyakorló szabályzatát. A törekvő altiszt aztán szakaszát magyarul vezényelgette. Az ártatlan dolog valami uton tudtára jutott az altiszt parancsnokának, aki a magyarul vezénylő altisztet becsukatta. A szerencsétlen magyar fiu már több mint egy hete van fogságban. A kaszárnyából kiszivárgó hírek szerint az altisztet katonai hadbírótság elé akarják allítani, hogy ott adjon számot rettenetes bűnéért. Ime ilyenek az állapotok a hadseregünkben. Ilyen s hasonló dolgok sajna nap-nap után történnek, mik mindennél jobban követelik, hogy a mostani elavult, nemzeti önértetet sértő állapotok végre-valahára orvosoltassanak.

— **Békéltetés.** Az ipartestület békéltető bizottsága ma délután Vetéssy Béla elnöklete alatt ülést fog tartani, amelyen tárgyalni fogják a bábaképző építkezésnél keletkezett kőmíves sztrájk ügyét is.

— **Tragikus halál.** Egy rokonszenves uriember tragikus haláláról értesülünk. *Hutiray Béla* az Első Magyar Biztosító Társaság felügyelője ma reggel 54 éves korában váratlanul elhunyt. *Hutiray* 8 nappal ezelőtt meghült. Otthon maradt, gyógykezelték, de az orvosi segítség mit sem használt, mert orbáncot kapot és ma reggel meghalt. Halála általános és mély részvételt keltett. Temetése vasárnap délután lesz a Magossutcai gyászháztól. *Hutiray Béla* halálát még tragikusabbá teszi az az eset, hogy unokatestvére *Hutiray L. Ferenc* a gróf Károlyi uradalom intéző tisztje tegnap 61 éves korában elhunyt. *Hutiray L. Ferencet* holnap délelőtt helyezik örök nyugalomra Dnbreccenben.

— **Miksa császár köztudlója meghalt.** Washingtonból érkezik a hír, hogy *Senor Don Manuel De Azpiroz*, Mexikó nagykövete a napokban ott meghalt. Az elhunyt életének az volt legnevezetesebb ténye, hogy a szerencsétlen végű mexikói hadjárat után összeült haditörvényszéknek, amely *Miksa császárt* halálra ítélte, ő volt a köztudlója. A nagykövet már mult év óta betegeskedett, de Roosevelt beiktatási ünnepén így is részt vett, ahol megfázott, mi nemsokára halálát okozta. *Aspiroz* 1836-ban született Pueblában, fiatal korában jogot tanult. Élénk részt vett Mexikó szabadságharcában, ahol másodhadnagyból csakhamar ezredes lett.

— **A joghallgatók Vivó Egyesületének versenye.** A debreceni joghallgatók egyesülete május hó 14-én fogja meg tartani első vivó versenyét a „Bika“ disztermében. A helyárok igen olesón vsunak megállapítva, amennyiben a páholyt 3 koronáért számozott üllőhelyeket pedig egy koronáért lehet váltani. A versenyprogramját néhány nap mulva bocsájtja közre a rendezőség.

— **Százkilenc éves asszony.** Ritka szép kort élt el egy kabai asszony, özvegy *Tasi Mihályné*, ki szerdán éjjel hunyt el 109 éves korában *Tasiné* 90 éves kora óta gyöndélkedik, de komoly baja sohasem volt. A mult hónapban is részt vett még egyik dédunokája lakodalmán. Halálát végegyengülés okozta.

— **A cselédber-követelés.** A minisztertanács legutóbb fölmerült konkrét esetek kapcsán, mint elvi jelentőségű határozatot kimondotta, hogy cselédber iránti követelés elbírálása, tekintet nélkül arra, hogy ez mily címen érvényesítettik, közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. A cselédkönyv hiánya sem a szolgálati viszonynak, sem az ezen alapuló követelésnek jogi minősítésére befolyással nincs.

— **Hol az olesó krumpli?** A mult hónapban sippal-dobbal hirdették, hogy a kormány szíve megesett a szegény embereken és segít rajtuk olesó krumplival. Siettek is az emberek a kaposvári városházára rendelni ki vetésre, ki meg evésre. Azóta multak napok, hetek, de Kaposvárra még egy szem olesó krumpli sem jött. Talán el is marad. Ha elmarad, nem igen kell sajnálnunk, mert amint azokból a városokból, a hova ment az olesó krumpli, értesülünk, bevált a közmondás: olesó husnak hig a leve. Az olesó krumpli nagyon, de nagyon gyatra. Önértetes gazda még a marhája elé sem vet olyat.

— **Halálozás.** A kollégium derék portása, a diákok jó Sándor bácsija, *Dézsi Sándor* ma éjszaka 12 órakor váratlanul elhunyt 34 éves korában. Halálát szívzsellhűdés okozta. Temetése vasárnap délután megy végbe az ifjuság nagy részvétele mellett.

— **Az új betegszállító kocsis összetört.** A város, a hírlapok sok zaklatásának véget vetendő, végre megemberelte magát és rászánta magát, hogy vesz egy betegszállító kocsit. Meg is rendelte, el is készült nagynehezen a kocsis, amely méltó volt a városhoz — külsőleg. — Csinos *bicikli kerekű kocsis és — igen olesó.* Ez utóbbinak meg is adták az árát. Ugyanis tegnap végre rákerült a sor, amidőn a Hunyadi-utcán öngyilkossá lett péklegényt kellett volna beszállítani. A kocsis meg is indult a szerencsétlen emberrel és el is vitte egészen a Kistemplomig, ott azonban felmondta a szolgálatot és összetört. A bicikli kerekű összeroppantak. Így aztán a város egyrésztől dupla költségbe verte magát, másrésztől pedig egy szerencsétlen ember kinjait is szaporította. Másutt kellene takarékoskodni a városnak, nem pedig egy ilyen közszükségletet képező dolog beszerzésénél.

— **Az osztályorsjáték** tegnapi húzásán százezer koronát nyert a 87515; ötezer koronát 82785 104781; kétezer koronát 109575 98845 32470 32479 14995 95376 104190 101485 185 44281 28292 94402 62768 66888 42264 56043 2105 3153 99494 73195 94417 48029 79673; ezer koronát 69707 8343 92522 78873 65933 101217 94912 67765 45888 78230 80549 8753 87549 34907 18854 83939 68621 96620 87839 21143 13966 98463 49803 99556 97113 64792 64261 36756 82957 77343 74944 92045 54697 99295 78124 86058 70559 91595 62 18326 72738 24290 34864 90264 62211 101636

97926 60708 109297 2515 108646 103069 98948; 77155 74032 26 64111 37546 63109 60609; Ötszáz koronát 82805 7713 22508 15773 40357 40357 34550 2069 45711 20730 72592 57059 2816 17630 87630 87664 94775 16186 45046 14938 8649 32154 34259 10747 54204 2521 27362 27942 26553 46023 17952 29872 30541 77232 89013 105723 44037 79386 64695 10585 2611 33238 28802 17358 105001 70987 17572 1285 87223 26822 38720 24779 109686 95331 108856 92494 82787 89172 46529 90651 108132 47872 57190 61126 73832 96729 64212 18195 50150.

A többi kihuzott szám kétszáz koronát nyert.

— **Az osztályorsjáték mai húzásán** a következő számok nyertek:

Huszezer koronát nyert a 44000.
Tizenötezer koronát nyertek a 20984 38215;

Tizezerkoronát nyertek s 24700 65048.
Ötezer koronát nyertek a 4716 46050.

Kétezer koronát nyertek a 170 5498
21764 23030 23419 27394 29261 30687 31964 36785 40917 43539 46736 56945 58711 60661 66079 74733 76563 77284 77692 70135 81957 48353 85718 86157 87073 61048 101479 108320;

Ezer koronát nyertek a 4988 8230 16666 16096 17767 22636 24598 48492 26515 29816 32613 34362 35027 35390 37073 37731 39617 47017 47837 48999 55528 55813 56053 56324 60186 60308 65822 69356 70732 14127 74828 78695 84516 87765 89186 90283 63716 96544 97869 100054 103059 105013 105529 105826 107916 108941 109067 109658.

Ötszáz koronát nyertek a 103 2271 6358 8155 8271 9623 9955 9965 10223 12375 12588 14501 17681 19649 20894 25800 28001 30409 30941 31656 31362 33778 35626 36106 37355 39605 39706 41974 42592 42872 43019 42617 45701 47149 48675 48688 50579 51249 52000 52285 53516 55380 56575 58801 59441 59831 60833 62957 78833 69760 70515 71455 74066 74300 75016 76839 78066 78419 80222 81614 82023 83381 83308 85853 86417 87652 88607 89041 89571 90235 90705 93562 96669 97063 98251 101431 102201 103104 103468 104689 105753 106397 106597 109163 számu sorsjegyek. Azonkívül kihuztak 1827 darab sorsjegyet kétszáz korona nyereménynyel. A következő húzás holnap lesz.

— **Kalapemelés ellen.** Ha sok az ismerősünk, valóságos gyötrelm a sétánk, mert minden untalan kalapot kell emelnünk. Ennek a ceremóniás üdvözlésnek most a reformjára, illetve megszüntetésére törekszik egy szövetség, a mely Párisban alakult. A párisi lovaregylet tagjai közt született az eszme és csakhamar általánossá lett a felhívás: „ne emeljük le a kalapot!“ *Gróf de Vaulx*, az ismert sportsman s barátai meggyeztek abban, hogy egymást csak könnyű fejbillentéssel fogják üdvözölni kalapemelés helyett. Az eszme tetszik s máris igen sokan követik a divatot. Az angolok ezt már régen szokásba vették s kalapot a bizalmasabb ismerősök sohasem emelnek egymás előtt; kontinenbelifonákságnak mondják a kalappal való üdvözlés szokását.

— **Elrabolt kétmillió.** A budapesti rendőrség sajtóirodája szenzációs, de eléggé homályos tartalmu jelentést adott ki egy nagyszabásu rablásról, amely vidéken, Hódmezővásárhelyen történt. A jelentés azt mondja el, hogy Hódmezővásárhelyen Nagy-Tóth Sándor milliomos polgaremlernek a házában rablók jártak ma és szinte példátlanul nagy zsákmánnyal megrakodva sikerült zavartalanul odább állniuk. Elraboltak négyezer koronára készpénzt, kilencvenegy darab Hazai Takarékpénztári részvényt, amelyeknek az értéke darabonkint 19,600 korona, azonkívül pedig más részvényeket és egyéb értékpapirokat olyan tömegben, hogy Nagy-Tóth Sándor kára összesen „kétmillió koronát“ tesz ki. A jelentés, amely minderről hirt ad, még csak azt mondja el, hogy a rablók ele-

gánsan öltözködött, urias külsejű emberek voltak, akik kocsin hajtottak el a kirabolt háztól. Eddig semmi nyomuk nincsen.

— **Öngyikosság a nyomor miatt.** A nyomor, a kétségbeesés egy újabb emberéletet oltott ki tegnap este. Balog István nevű 51 éves munkás forgópisztollyal hasba lőtte magát. Öt hónapja feküdt már súlyos betegen, senkije sem volt öreg, beteges nagy nényén kívül. A nyomort, a betegséget már nem tudta elviselni: valakönnan egy ócska revolvert kerített és az esti órákban hasba lőtte magát, míg nénye távol volt. A mikor hazatért már haldoklott Balog. Dr. Varga Emil kötözte be sebeit és kiszállította a kórházba. Állapota reménytelen.

— **Uj ügyvéd Debrecenben.** Dr. Tarján Leó ügyvédi irodáját Szent-Anna-utca 5. (Gondi ház) megnyitotta.

x **Használja a híres Hajdusági pedrót.** Egy doboz 50 fillér. Kapható **Grosz Nagy Ferenc** gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca **Arany-egyszarvu** gyógyszerár.

— **Lakás áthelyezés.** Özv. Béressy Mihályné okl. szülésznő lakását Kossuth utca 6 és Sas-utca 3. sz. alatti sarok épületbe, Boross Testvérek cég udvarába helyezték át.

x **Antidol** a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás, nátha ellen, A szert nem kell bevenni, egy pár csepp a tenyéren eldörzsölve s a használati utasítás szerint belegezve: azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja minden nap s mindenki jól mond róla; kérdezze ösmerőseit, hogy: használta-e már az Antidolt? Egy üvegecske ára 1 kor. 20 fillér; 35-ször mulaszthatja el fejfájását. Debrecenben kapható: Mihalovits, Grosz Nagy Ferenc, Murakózy, Tóth Béla és Balázs Ödön gyógyszerész uraknál.

TÁVIRATOK.

Viharos ülés a képviselőházban.

Budapest, ápril 14. A képviselőház mai ülésén Eötvös Károly megtorló indítványának tárgyalása folyamán viharos jelenetek játszódtak le.

Az ülésen **Justh Gyula** elnökölt.

Az első felszólaló gróf **Keglevich István** a szabadelvűpárt tagja szólalt fel mint mondja azért, nehogy hallgatását félremagyarazzák. Az indítványt nem fogadja el.

Felkiáltások: Mindjárt gondoltuk!

Keglevich: Ez nem azt jelenti, hogy a történeteket helyesli, mert ami nem sikerül, az sohasem helyes. (Viharos derűtség.) Törvénysértésről nincsen szó, mert a házszabály nem törvény. (Zajos ellentmondások.) A történet cselekmények indító oka a hosszú obstrukció.

Hellebronth Géza: A párt megfékezése.

Keglevich: Mi az obstrukció.

Rákosi Viktor: Azt mi nagyon jól tudjuk.

Keglevich: Akárhol kitört az obstrukció, rendőrséggel, katonasággal állították helyre. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Ahá! Ez kellene!

Rákosi: Halljuk a jövő miniszterelnökét!

Keglevich beszéde további folya-

mán Magyarországról mint tartományról beszél.

Felkiáltások: Mit mondott? Magyarország tartomány?

Elnök figyelmezteti Keglevichet szavainak megválogatására

Keglevich: Az indítványt izléstelennek tartja.

Elnök Keglevichel ezért a kifejezésért *rendreutasítja*.

Babó Mihály a következő szónok törvényekkel bizonyítja, hogy Percel nyugdíja törvénytelen. A csunya dologba belekeverték a király személyét is. Az elkövetett cselekményről mint személyes és erkölcstelen dologról beszél. Eötvös indítványát elfogadja.

Tisza István gróf szólalt fel ezután. Az indítványt semmi értelme sincs. Ez csak a többség mulattatására szolgál, de semmi jogi hatálya nincs. Tisza beszédébe folyton közbeszólnak és csak röpködnek felé a kifejezések: *Cinkos!*

Buzáth Ferenc és **Mezői Vilmos** a szociálista képviselő beszéltek még, elfogadva Eötvös indítványát.

Tengeri csata.

London, apr. 13. A „Daily Telegraph” jelenti Szingaporéból: Az a hely, amelyen az ideérkezett Suttlely nevű angol cirkáló az északnyugat felé tartó orosz hadihajó mellett elvonult, Szingaporétól körülbelül 550 mértföldnyire van keletre. Ugyanennek a lapnak azt táviratozzák Tokióból, hogy a „japánok vágyakoznak az után, hogy az orosz hajóhaddal megvívják a döntő ütközetet.” A japán csatahajók egész nehéz felszerelését felújították. Ha elérkezik az ideje, akkor Togo Formosa vagy pedig a Pescadores szigetek vidékén szembeszáll az ellen-séggel.

Washington, április 13. (Reuter.) A tengerészetiügyi minisztériumba nem érkezett megerősítés a newyorki tőzsdén elterjesztett híreszteléseknek, hogy az oroszok a jávai partokon a japánokkal megütközve, három hajót vesztek.

London, április 13. A „Daily Mail”-nak táviratozzák a jávai Szurabájából: Tegnap négy orosz szénszállító hajó érkezett Batáviába. A hajókon levő orosz tisztek azt beszélik, hogy nagy tengeri csata volt. Az oroszok megverték a japánokat, a kik négy hajót vesztek el. Ezt a hírt eddig nem erősítették meg.

Varsó, apr. 13. Egy itteni gyár előtt katonaság volt föllállítva a sztrájkolók távoltartása vegett. Az egyik katona agyonlőtte a csapat parancsnokát.

Varsó, apr. 13. A grodnói kormányzósgában számos parasztot letartóztattak, mert azt követelték, hogy a községi képviselőkben a lengyel nyelvet használják.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Április 14. Pénteken: A Szentbernáti barátok. Színmű.

Április 15. Szombaton: Vájlunk el. Vigjáték.

Április 16. Vasárnap d. u. Emigráns Korrajz. Este János vitéz. Daljáték.

Április 17. Hétfőn: Ifjuság. Színmű.

Színházi hírek. Ma kerül színre harmadszor Ohorn Antal 5 felvonásos színműve „A szentbernáti barátok” Arday Ida és Faragó Ödön bucsujával.

Vasárnap két előadás lesz, d. u. Ohnet György 4 felvonásos színművét a „Vasgyárost” adják félhelyárrakkal. Este az előadás 7 órakor kezdődik, színrekerül a „János vitéz” Rózsa Lili, Havasi Szidi és Huber Miksa bucsujával.

Hétfőn lesz a bemutatója Halbe Miksa 3 felvonásos színművének az „Ifjuság”-nak. A színmű főbb szerepeit P Menszáros Margit, Palágyi Lajos, Csontos Gyula, Szilágyi Aladár és Iványi Antal játsszák.

CSARNOK.

A hegyesi és macsi zálogváltóper.

Miképen vesztette el Debrecen városa Macs és Hegyes puszták felét?

Irta: Zoltai Lajos. 4.

A megyei törvényszék felmentő ítéletet hozott. A tanács köszönő levélben tolmácsolta háláját Zoltán alispánnak; gróf Gyulay Ignác bán és altábornagy pedig feljebb vitte a pert s Debrecen a pesti kir. tábla elébe idéztette. A mieink az élesezű fiskális Komlóssy Dániel vezetése mellett Fodor Sámuel, Konti Sámuel és Pándy Károlyt küldték Pestre részletes utasítással és széleskörű meghatalmazással. (1821. nov. 12.) Első helyen állott ebben a barátságos megegyezés; hogy az adózó nép és a város érdekében nagyobb áldozatok árán is 32 éves zálogjogot szerezzenek Macs és Hegyes felelő részére; csak az árendába ne menjenek bele.

A küldöttség a befolyásos, döntő szerepet vivő urak megengedett informálásának elmulasztásával sem valódi. Sorra jártak a bírákat; voltak a personálisan; kérték József nádor tanácsát is. Azt is megkísérelték, hogy az ügyet új per útjára terelhessék, bár ehhez még a reménységök is kevés volt. A Pesten időző Simonyi József vitéz huszár obester befolyásával gróf Gyulay Albertet, meg ennek unoka öcsését, gróf Kornis Jánost (Kornis Zsigmond és gr. Gyulay Krisztina fiát) már már rávezték, hogy e pusztákból őket illető 2/3-ad részt a debrecenieknek elzalogosítsák. A bán híret vévén a háta megett folytatott alkudozásoknak, haragra gerjedt Debrecen iránt.

Egyébként küldötteink a bánnal nem találkozhattak. A felesége pedig, a Pesten tartózkodó banné keményen tartotta magát s azon törekedett, hogy miután a város az egyezség színe alatt hosszú ideig huzta-halagatta a pert, — hadd fejeződjék be. „Nagy dáma lévén, tudni való, hogy a bírák szíve sem éreből vannak” — így jelentette haza Komlóssy Dániel.

Az ellenállási pert 1822 február 27-én tárgyalták a kerületi táblán. A szabolesi alispán ítélete e felsőbb fórumon is megállott. Az igazság serpenyője ellenünkre billent. A debreceniek nyomban appelláltak. Másnap audienciára is jelentkeztek a palatinusnál, hogy a Septemvirátuson való referálás előtt, kiegyezési kísérletért kegyelmesen vetné közbe magát az adózó debreceni nép érdekében. A nádor jóakarátát ígerte; az országbíró is hasonló módon, aki csak azt találta bajnak, hogy a bán maga távol van, a feleségének pedig nincs tőle meghatalmazása. Fölkeresték a septemvireket is. Ki reménységet öntött beléjük; ki pedig se jót se rosszat nem mondott. Hanem az egyezséget valamennyien ajánlották.

Március 5-én döntött a kuria. A békéltetéstől elállt; miután a banné kijelentette, hogy az egyezkedésre nincs megbízatása; de

parolára fogadta, hogy férje az ekzekuciokor bizonyosan meg fog egyezni a debreceniekkel. A táblával egyezően a kuria is elmarasztalta a várost a bíróságnak való ellenállásért; kötelezte a pusztarészek elmaradt két esztendei hasznának megtérítésére; az aranyban ezüstben adott zálogsummának egyenértékű papír pénzben való elfogadására s a jószágok visszaadására.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG.

Az alföldi gazdálkodás reformja.

Irta: **Sporzon Pál** gazd. tanint. tanár.

Debrecen, ápr. 14.

Ezzel a hangzatos címmel tartott az O. M. G. E. növénytermelési szakosztályában hazánk egyik legnagyobb növénytermelési szakembere előadást, melyhez hozzá szőtt nagybirtokos, bérlő, szakember, jogász. Mindnyájan megegyeztek abban, hogy baj van és abban is megegyeztek, hogy az alföldi gazdasági rendszeren változtatni kell, különben a nép ott tönkre megy.

Patika-szereket is ajánlottak bőven, a mivel a bajon segíteni lehet és elvben elhatározták, hogy tanulmányoztatni fogják a kérdést. Teljes tisztelettel és bizalommal viseltetem az O. M. G. E. növénytermelési szakosztályának intenciói iránt. Szerény nézetem szerint azonban nem tanulmányozás kell már ide, hanem szelekció.

Mi az oka az alföldi gazdanép tönkretűnésének? Az egyoldalú gazdálkodás. Ebből a rákfenéből kell kigyógyítani a népet, s akkor megszűnik önmagától a mai keserves állapot. Ezen pedig csak úgy lehet segíteni, ha annak az alföldi népnek — de nemcsak annak, hanem Magyarországon összes kisgazdáinak — lehetővé tétetik, hogy ebből a mai egyoldalú gazdálkodásból kiszabaduljon.

Ma egy 8—10 holdas — pedig ez már paraszt fellegás szerint tehető — gazda, ha nem járt jó idő veteményeire, mire a tél beállott, kiélte magát s attól fogva teng. Mert mit termel? Ugyiszólván kizárólag gabonát és kapást (tengerit). A takarmánytermeléshez legelőjének se földje, se kedve. Annyi az összes takarmánya, amit a sovány közlegelő, meg a gabnaszalma és tengeriszár ad. Ilyen körülmények közt intenzívebb állattenyésztésről még csak álmodni sem lehet.

Tessék tehát odahatni az intéző köröknek, hogy annak a kisgazdának hozzáférhetővé tétessék a változatos — ne mondjuk mindig azt a frázis számba menő „intenzív” — gazdálkodás. Tessék az O. M. G. E.-nek erkölcsi súlyát latba vetni, hogy az alább irandók ne csak nyomdafesték maradjanak s akkor a kisgazdán segítve lesz.

Ezért, ha a szakosztály ülésén ott lehettem volna, így szólaltam volna fel:

Tisztelt földmívelési és növénytermelési szakosztály!

Az alföldi gazdálkodási rendszer javításáról lévén szó, engedjék meg, hogy egy javaslattal járuljak a t. szakosztály elé. Előtem szólók hangoztatták, hogy a fokozottabb takarmánytermeléssel a föld termő ereje javítottatik, ezzel viszont, már t. i. a takarmánytermeléssel az intenzívebb állattenyésztésnek is megvehető a létalapja s így végül nemcsak növénytermelési, de állattenyésztési szempontból is be kell állani az annyira óhajtott javulásnak.

Hát ez így elmondva mind igen szép, t. szakosztály, de lássuk, hogyan lesz kivihető.

Aki ismeri hazánk kisgazdasági viszonyait — ez uraim igen nagyon különbözik a közép és nagybirtokok viszonyaitól — az tudhatja, hogy a nem tagosított határokon a közlegelők szolgáltatják az állattenyésztési létfeltét elsejét, a takarmányt, a tagosítottakban sem sokkal jobb az állapotok. A kisgazda rendszerint külön takarmányt nem termel, vagy ha termel is — egy-egy lucernákert, pászta kaszáló, itt-ott csalamádés vagy

herés, baltacimen tul nem megy termelése. Allatállománya legelőkön tengődik s télire alig marad annyi a kaszálók után — különösen száraz esztendőben — hogy a tavaszt megérje.

Javaslatomat egy példával fogom bevezetni. Tegyük fel, hogy egy kisgazdának van 10 kataszteri hold földje. O a ma gazdálkodási rendszer szerint ebből 5 holdon termel kalászt. 4 holdon termel kapást, egy hold jut tanyahelyre, belsőségre, kertre, kaszálóra és füvezőre. Allatállománya után — mondjuk van 2 lova, 2 tehene és a szaporulat — lehetetlenség annyi trágyát előteremtenie, mely földjének termőképességét fentartsa. Takarmányhiány miatt pedig lehetetlen állatállományát szaporítani.

Ha már most e tiz holdból csak két holdat meg tudna öntözni egy évben négyszer-ötször alaposan, mikor arra legnagyobb szükség van, a két jól megöntözött hold földje vajjon nem teremhetne-e neki annyi takarmányt, melyen mai állatállományának kétszerese jól megélhetne? És ha e két hold mellett még egy harmadik hold is épp ily bőven lenne öntözhető, melyen a kalászosnál, a tengerinél sokkal értékesebb növény lenne termelhető, vajjon nem fogna-e hozzá az a kisgazda ennek az értékesebb növénynek termeléséhez is? És ha ez meg történne — mint ahogy feltétlenül bekövetkeznék — vajjon nem javulna-e ennek révén a kisgazda anyagi helyzete s ezzel együtt az ország létalapja is?

Ne tessék azt gondolni, tisztelt szakosztály, hogy javaslatom a kisgazdaság kerti gazdaságra való átalakítását célozza. Sokkal jobban ismerem én a mai magyar kisgazdát, semhogy feltételezhetném róla, hogy az öntözési kérdés megoldásával egyszerre át fog alakulni kert-gazdává. Ez nem is kívánatos ma még, mert ha veszedelmes a gabona-tultermelés, még sokkal veszedelmesebb ennél a kerti vagy ipari növények tultermelése.

Maradjon a kisgazda az, ami ma, de „együk neki lehetővé, hogy kis birtokáról ne legyen kénytelen kivándorolni”, hogy találjon azon egy helyet, mely az időjárás szeszélyeitől a lehetőségig menten adjon neki s családjának foglalkozást, de jövedelmet is. Gazdaságának nagyobb részén maradjon meg a mai állapotokban. Termeljen kalászt, kapást; a kisebb — öntözhető részén — „termeljen takarmányt” és értékesebb termékeket, olyanokat, melyek talaj és égáji viszonyainak megfelelnek.

Egy hold mák, cukorrépa, len, kender, káposzta, hagyma, paprika, komló, dinnye, borsó, bab, dohány vagy gyümölcsös feltétlenül többet hoz, ha van hozzá öntöző víz, mint három hold buza. Ennek az egy holdnak megmunkálására nem kell férfierő, ezt elvégezheti a háznép, asszony, gyerek, leány. Ebből jut annyi jövedelem, hogy a házban legyen kenyér. A hét hold öntözött takarmányos ad a jószágoknak egész évre valót, a marad 7 hold termése — ha kicsi is — maradhat tiszta jövedelemnek.

Ez csak példa volt, de megvalósítható példa. Három holdat játszva meg lehet öntözni egy kútból. Az erőt hozzá, mely a vizet felhuzza, a természet ingyen adja — szél erőben. A berendezést hozzá, ha a t. szakosztály az O. M. G. E. révén az államhoz fordul, bátran előlegezheti az állam néhány mintatelepre.

Ismerem, tudom, láttam, hogy a mai modern szélérőgéppel — mely a gazdasági gépek közt kezelésére és szerkezetére nézve még az ekénél is egyszerűbb — a kisgazdaságok öntözése feltétlen haszonnal valósítható meg.

Ezért tehát bátorkodom javasolni, ha a t. szakosztály az alföldi gazdálkodás reformját felvette működési programjába, hadd oda, hogy az állam az ország különböző vidékein, első sorban az alföldön, állítsa fel egy-egy értékesebb kisgazda birtokán egy szélérős-öntöző telepet. Ne írásban, ne szóval, de tettel mutassa be, hogy igenis a reform megvalósítható és a céltudatos kiserü öntözéssel a kisgazda nemcsak növénytermelési, de közvetve állattenyésztési refor-

mokat létesíthet s amig ezzel egyrészt a közjót alapját veheti meg, másrészt a kivándorlás ellen vethet természetes gátat. Mert ha az a 10 holdon gazdálkodó kisgazda telkének harmadán vagy felén tud annyit termelni, mint ma az egészén sem, megjön munkakévé, talál foglalkozást egész évre valót apraja-nagyja és az öntözés okozta közvetett vagy közvetlen haszon drágábbá, kedvesebbé fogja neki tenni azt az édes anyaföldet, melyről ma elkeseredett szívvel, szorongó lélekkel vándorol ki.

Legteljesebb meggyőződésem sugallta e javaslatot. Hallgassa meg a tisztelt szakosztály. Örömmel állanék be napszámosnak ebbe a munkába.

A tavaszi apaállat-szemlék. Etter Gyula, a primási uradalom intézője, indítványt nyújtott be az esztergommegyei gazdasági együlethez, hogy a tavaszi apaállat-szemlék az eddiginél gondosabban ejtessenek meg, az alkalmatlan apaállat selejteztessék ki. Az apaállat beszerzésének joga a községek kezéből kiveendő, korlátozandó, irányítandó, mert e nélkül a tavaszi állatszempléknek nem sok értelmük van.

50.000 korona jó tejelő tehenek vételére. Az esztergomi gazdasági egyület kérésére a földmívelésügyi miniszter ötven ezer korona kölcsönt engedélyezett, mely összeget jó tejelő tehenek vételére fogja az egyület fordítani.

Külkereskedelmi szerződések. Tegnap gróf Tisza István miniszterelnök részleteiben nyilatkozott a szerződési tárgyalások jelenlegi állásáról, amely a kérdést teljesen felöleli. Ezzel kapcsolatban a N. Fr. Pr. a kereskedelmi szerződési tárgyalásokkal foglalkozik és kijelenti, hogy néhány nap múlva döntő lépést fognak tenni arra nézve, hogy a vám- és kereskedelmi konferenciát összehívassák. Ez a konferencia azonban csak előzetes lépésekről fog tanácskozni, mert igazi tárgyalásokra a jelenlegi magyarországi helyzetben nem lehet gondolni. Tisza, mint-hogy erre nincs felhatalmazása, a külállamokkal való tárgyalásokat vezetni nem akarja, egy más miniszter pedig ezt nem tehetné mindaddig, míg erre, mint arra már volt eset, a képviselőházzal felhatalmazó törvényt nem szavaztat meg.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 14. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 130—131 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—400 kgr-ig terjedő súlyban) 134—135 fillérig. Fialat nehéz (páronkint 320 kgrammon felüli súlyban) 135—136 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 135—136 fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban) 135—136 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) — fillérig. — III. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli súlyban) 135—137 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő súlyban) 133—134 fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) 131—132 fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronkint 240 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbia: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli súlyban) 135—136 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő súlyban) 133—134 fillérig. Könnyű (páronkint 260 kilogrammig terjedő súlyban) 131—132 fillérig.

Sertéslétszám: 1905. április 12. napján volt készlet 25282 darab. — 1905. április 13. napjára felhajtott 400 darab. 1905. április 13. napján elszállított 317 darab. 1905. április 14. napján maradt készletben 25408 darab.

Megbízható cégek

- Békés Lajos** uri divat, kalap és fehérnemű üzlet. Piac-utca 44. szám.
- Sírkövek** legolcsóbban kaphatók a **Debreceni kőipar vállalatnál** Piac-utca 56.
- Killer Ede** egyedüli gőzerőre berendezett butorgyár, Debrecen.
- Fényképészeti cikkek gyári árbana **Schwartz-féle** pipázletben kaphatók.
- Gőmosóda** Széchenyi-u. 42. Telefon 323.
- Fűtőa 4. sz. alatti bazár** és porcellán üzlet e hó végével megszűnik, az áruk olcsón árusítatnak.
- Lebovits Zsigmond** Kossuth-utca 6. ajánlja a legszebb és legdivatosabb cipőit, mérték után!
- Arany-, ezüst-ékszerek** készítésére legmegbízhatóbb **Szöke Dániel** ékszerész, Csapó-utca 28. sz.
- Ügyes monogram-himzönőket** keres **Kardos László** üzlete Debrecen, Kossuth-utca 9.
- Komáromi M.** műhangszerkészítő és kereskedő Debrecen, József kir. herceg-u. 2.

MATTONI FÉLE
BUDAI
KESERŰVIZ
legjobb hajtószer.
Kapható minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben.

Serravallo
Kina-bora vassal.
Erősítőszert gyöngékedők, vérszegények és lábadozók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő szer.
Kiválóan jó ízű.
Több mint 3500 orvosi elismerő nyilatkozat.
Kapható: J. Serravallo-nál
Triest-Barcola.
A gyógyszertárakban pedig lit. ü. 2 K. 60 fill.-ért
" " 4 " 80 "

Megérkeztek !!
a tavaszi idényre a legújabb
Női divatszövetek,
Gyapjú és borduros Delainek 50 krtól feljebb,
Bluse selymek,
Divatos ruhadiszek, Csipték, szalagok és belés-Áruk
Szabó Lajos Fiai cégnél
Debrecen, Rózsatér.

HUSVÉTI ÜNNEPEKRE

Igen nagy választéku
cukor-, selyem- plüsch-tojások
a legszebb és legizlésebb kiállításban megérkeztek és kaphatók.
Megtöltéshez ajánlom **saját gyártmányu finom cukorkáimat.**
diós-, mákos-patkó mindenféle **cukorka-különlegességek.**
Tisztelettel
Riesz Lipót, cukrász.

Az általánosan elismert kitűnő
Mohai Ágnes
természetes gazdag szénsavtartalmu ásványviz, amely összetételénél fogva a forgalomban levő külföldi vizekkel szemben az első helyen áll, ugy azokat minden tekintetben felülmulja.
Főraktára:
Mayer Jenőnél
1 literes üveg 19 kr.
1/2 " " 13 "
mélyen leszállított áron kapható.

Óriási választékban
érkeztek
Angol és Francia (tavaszi és nyári) Divatszövetek, Delinek, Ruha- és Bluz-Selymek, Ruhadiszek, Csipték és Himzések
Bosznay J. és Társa
divatruházában
Debrecen, Kossuth-u. 5.

Az Alföldi Takarékpénztár Debrecenben
kölesont ad helybeli és vidéki részvényekre, a **debreceni első takarékpénztár részvényeséért az új részvények árát** — a régi részvények letétele ellenében — a legelőnyösbb kamat felszámítása mellett **befizeti**, hogy a részvényesek az új részvényeket minden tőke befektetés nélkül megszerezhetik.
Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Piac-utca 7. szám alatt a
Lovass és Ladányi
csődtömeg
áruraktárát további nagy áreszállítás mellett árusítjuk el.
Nagy mennyiségben kaphatók:
Női ruhaszövetek,
Blouz selymek,
Delain, zefir és mosókelmék,
Francia derékfűzők,
Csipték, szalagok,
Kész blouzek és szoknyák,
Agy- és asztalterítők,
Paplanok, pokrócok,
Vásznak stb. stb.
Donogán és Somossy
állandó főüzlete
Kistemplom-bazár.

Köszvény és csúsz ellen legsikeresebb az egész világon ismert és kedvelt
KRIEGNER-féle
REPARATOR.
Egy nagy üveg 2 korona, kis üveg 1 korona.
Főraktár:
Kriegner György „Korona“-gyógyszertára
Budapest, VIII., Kálvin-tér.

**BRÁZAY FÉLE
SOSBORSZESZ**

SOSBORSZESZ

NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
É KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGEZ
MELLÉKELVE VAN!

A legfinomabb
Calcium-Carbid

legalább 100 kilogramm vételnél

100 kilónként 28 korona.

50 kilós ládákban, vagy 100 kilós csomagolásban akár-
mely állomásra szállítva, Magyarország főútvonalain.

A számla-összeg előleges beküldése, vagy utánvét mellett
kapható:

**Società anonima per l'utilizzazione delle forze
idrauliche della Dalmazia Tiest.**

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

a magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél

Budapest, V., Váci-körút 32.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Magvak nagyraktára Debrecenben
Kontsek Gézanál, Kossuth-utca.

Valódi erfurti, konyhakerti és virág-
magvak direkt behozatala a legerősebb világ-
hírű forrásból.

Gazdasági magvak a legjobb fajtisztá
és magas csiraképességű minőségben. —
Lucerna, lóhere, quedinburgi és hazai
takarmányrépák, disz-, pázsit- és réti
füngyök nagy választékban. — Bük-
kőny csibehur, cukorcirok, muhar.

Kertészetemből:

mindennemű évelő virágtövek, virág és konyha-
kerti termények plántái, virághagymák és gu-
mók nagyválasztékban.

Remek chrisantemum tövek 10 drb. 2-80
korona. Ujdonságok 10 drb 5 korona. Legszebb
cactus gyöngyikék (georginák) 10 drb 3-60 ko-
rona. Ujdonságok 5 korona. Japáni liliomok,
tubarózsák, begoniák, Japáni iris, Crozy és or-
chidea virágu Cannák igen olesón.

Nagy képes árjegyzék kívánatra.

Lóheremagvakban igen előnyös ajánlatot tehetek.

